Akademik Yayın Rehberi | Orta | Akademisyen

Predatör Dergi Nasıl Tespit Edilir? Yağmacı Dergiyi Anlamanın 10 Yolu

Predatör ve ele geçirilmiş dergileri ayırt etmek için 10 uyarı işareti, güvenilir dergiyle karşılaştırma tablosu, Web of Science, Scopus, TR Dizin, DOAJ ve ISSN kontrolü ile yanlışlıkla gönderildiğinde yapılacaklar.

Zafer Hoca · Yayın: 03.04.2026 · 7 dk okuma

Kısaca: Predatör (yağmacı) dergiyi anlamak için dört şeyi kontrol edin: dergi iddia ettiği indekste gerçekten var mı (Web of Science Master Journal List, Scopus kaynak listesi, TR Dizin, DOAJ), ISSN'si doğru mu, editör kurulu gerçek ve alanında mı, hakem süreci ile ücretler açıkça yazılı mı. Birkaç gün içinde kabul vaadi, istenmeyen davet e-postası ve her konuyu kapsayan dergi adı en güçlü uyarı işaretleridir.

Bu madde dergiler içindir. Benzer yöntemle çalışan sahte kongre ve konferansları ayırt etmek için predatör konferans nasıl tespit edilir maddesine bakabilirsiniz.

Predatör dergi nedir?

Predatör (yırtıcı ya da yağmacı) dergiler, bilimsel yayıncılığın standartlarını uygulamadan, çoğunlukla makale işlem ücreti (APC) karşılığında hızlı kabul vaat eden dergilerdir. Gerçek bir hakem değerlendirmesi yapmazlar ya da göstermelik yaparlar, editoryal süreçleri şeffaf değildir ve kendilerini olduklarından daha saygın gösterirler.

Önemli bir ayrım: **açık erişim ya da ücret almak tek başına predatörlük değildir.** Birçok saygın dergi açık erişimlidir ve APC alır. Sorun ücretin kendisi değil, ücrete karşılık vaat edilen hizmetin (hakemlik, editörlük, kalıcı arşivleme, indeksleme) verilmemesi ve bunun gizlenmesidir. Yayın modelleri için açık erişim yayın modelleri maddesine bakabilirsiniz.

Ele geçirilmiş (hijacked) dergiler

Daha sinsi bir tür, gerçek ve indeksli bir derginin adını, ISSN'sini ve görünümünü taklit eden sahte web siteleridir. Yazar, saygın dergiye gönderdiğini sanır; ücreti öder, makale sahte sitede yayımlanır ve hiçbir indekste görünmez. Bu yüzden yalnız derginin adına değil, gönderim yaptığınız **web adresine** de bakmak gerekir.

Neden bu kadar çok araştırmacı tuzağa düşüyor?

Predatör dergiler en çok yayın baskısı altındaki araştırmacıları hedefler: kadro ya da doçentlik için belli bir tarihe kadar yayın yetiştirmesi gerekenleri, ilk makalesini gönderen lisansüstü öğrencileri ve birkaç ret almış yazarları. Hızlı kabul vaadi tam bu sıkışmışlık hissine seslenir. Siteler de giderek daha profesyonel görünür; saygın dergilerin tasarımını, bölümlerini ve yazım kurallarını kopyalarlar. Bu yüzden görünüşe değil, doğrulanabilir bilgiye bakmak gerekir. Yayınlarınızı son tarihe sıkıştırmadan önceden planlamak bu baskıyı ve riski azaltır.

Predatör dergide yayın yapmanın zararları nelerdir?

- **Akademik itibar kaybı:** Yayın listenizde böyle bir dergi görmek, jüri ve meslektaşlarda bütün çalışmalarınıza karşı şüphe uyandırır.
- **Atama ve yükseltmede sayılmama:** Bazı üniversitelerin YÖK onaylı atama ve yükseltme kriterlerinde, yağmacı ya da şaibeli kabul edilen dergilerdeki yayınların kullanılamayacağı açıkça yazılıdır. Doçentlik değerlendirmesinde de jüriler bu yayınları kabul etmeyebilir; durum etik açıdan sorgulanabilir.
- **Para kaybı:** Bu dergiler çoğu zaman yaklaşık 500–5.000 USD arasında ücret ister; karşılığında değeri olmayan bir yayın alırsınız.
- **Çalışmanın kaybı:** Yayımlanan makale çoğu zaman geri çekilemez; aynı çalışmayı saygın bir dergiye göndermek de "daha önce yayımlanmış" sayılabileceği için zorlaşır. Site kapandığında makale tamamen ortadan kalkabilir.

Doçentlik ya da kadro dosyasına koyacağınız her yayın için derginin yayın yılındaki indeks durumunu belgeleyin. Dergiler indekslere girip çıkabildiği için "şu an listede" olması, makalenizin yayımlandığı yıl da listede olduğu anlamına gelmez. Alanınızın şartları için doçentlik başvuru şartları maddesine bakın.

Predatör dergi nasıl anlaşılır? 10 uyarı işareti

1. **İndeks iddiası doğrulanmıyor:** Dergi SCIE, SSCI, ESCI ya da Scopus'ta olduğunu söylüyor ama ilgili listede yok. Yalnız derginin kendi sitesindeki logolara güvenmeyin.
2. **Uydurma ya da anlamsız ölçütler:** Clarivate'in Etki Faktörü yerine adı benzeyen ama kimin hesapladığı belli olmayan "global impact factor" gibi değerler öne çıkarılıyor.
3. **Çok hızlı kabul vaadi:** Bir iki hafta içinde hakem süreci ve kabul vaat ediliyor. Gerçek hakem süreci genellikle en az 4–8 hafta, birçok alanda daha uzun sürer.
4. **İstenmeyen davet e-postaları:** Alanınızla ilgisiz bir dergiden, abartılı övgüyle ("Saygıdeğer Profesör...") makale daveti geliyor. Saygın dergiler toplu davet e-postasıyla yazar aramaz.
5. **Her şeyi kapsayan ad ve kapsam:** Fen, sosyal, tıp ve mühendisliği aynı anda kapsayan dergi adları şüphelidir.
6. **Editör kurulu doğrulanamıyor:** Kurul üyelerinin kurumları yazmıyor, adları aratıldığında bu dergiyle ilişkileri görünmüyor ya da alanla ilgileri yok.
7. **Ücretler gizli ya da sonradan çıkıyor:** APC tutarı sitede yazmıyor, kabul mektubuyla birlikte beklenmedik bir fatura geliyor.
8. **ISSN sorunlu:** ISSN yok, başka bir dergiye ait ya da ISSN Portal'da kayıtlı değil.
9. **Arşiv ve iletişim zayıf:** Eski sayılara erişilemiyor, makalelerde DOI yok, adres yalnız bir e-posta ya da form.
10. **Yayımlanmış makalelerin niteliği düşük:** Birkaç makaleyi açın; dil ve biçim özensizse, konular birbiriyle ilgisizse ve kaynakçalar zayıfsa bu da bir işarettir.

Tek bir işaret derginin predatör olduğunu kanıtlamaz; yeni kurulmuş dürüst bir derginin sitesi de mütevazı olabilir. Birkaç işaret bir araya geliyorsa göndermeyin.

Predatör dergi ile güvenilir dergi arasındaki farklar

Ölçüt	Güvenilir dergi	Predatör dergi
Hakem süreci	Yazılı politika, gerçek hakem raporları	Göstermelik ya da hiç yok; birkaç günde kabul
Ücretler	Sitede açıkça yazılı, gönderim öncesi bilinir	Gizli, kabulden sonra ortaya çıkar
İndeks bilgisi	İndeksin kendi listesinde doğrulanır	Sitedeki logolar doğrulanamaz ya da sahte ölçütler
Editör kurulu	Kurumlarıyla birlikte, doğrulanabilir	İzinsiz eklenmiş ya da bulunamayan adlar
Yazar bulma	Çağrılar alanla ilgili, hedefli	Toplu ve alakasız davet e-postaları
Arşiv	DOI, kalıcı arşiv, düzenli sayılar	DOI yok, eski sayılar kayıp ya da düzensiz

Bir dergi hangi araçlarla kontrol edilir?

- **Web of Science Master Journal List (mjl.clarivate.com):** Derginin SCIE, SSCI, AHCI ya da ESCI kapsamında olup olmadığını gösterir. Ayrıntılar için SCI, SSCI, AHCI ve ESCI maddesine bakın.
- **Scopus kaynak listesi (scopus.com/sources):** Scopus kapsamını gösterir; Scopus, kapsamdan çıkardığı dergilerin listesini de yayımlar. Kullanım için Scopus nasıl kullanılır maddesine bakın.
- **TR Dizin (trdizin.gov.tr):** ULAKBİM'in ulusal dizininde yer alan dergileri listeler. Bkz. TR Dizin dergi listesi.
- **DOAJ (doaj.org):** Belirli ölçütleri karşılayan açık erişimli dergilerin dizinidir.
- **ISSN Portal (portal.issn.org):** ISSN'nin gerçekten o derginin adına kayıtlı olup olmadığını gösterir.
- **Think. Check. Submit. (thinkchecksubmit.org):** Gönderim öncesi soru listesi sunan, yayıncılık kuruluşlarının desteklediği bir girişimdir.
- **Cabells Predatory Reports:** Şüpheli dergileri listeleyen ücretli bir veritabanıdır; kütüphanenizin aboneliği olup olmadığını sorun.

Eskiden çok kullanılan Beall listesi artık güncellenmiyor; internette dolaşan kopyalarını tek başına ölçüt almayın. Derginin indeksteki kaydında görünen web adresiyle gönderim yapacağınız adresin aynı olduğunu da kontrol edin; ele geçirilmiş dergileri ancak böyle ayırt edebilirsiniz. Alanınıza uygun dergileri taramak için sitedeki dergi bulucu aracından da yararlanabilirsiniz.

DergiPark'ta ya da Google Scholar'da görünmek güvence midir?

Hayır; ikisi de indeks değildir. DergiPark, ULAKBİM'in dergilere sunduğu bir yayın ve barındırma platformudur. Bir derginin DergiPark'ta olması, onun TR Dizin'de, Web of Science'ta ya da Scopus'ta dizinlendiği anlamına gelmez. Bu bilgiyi ayrıca TR Dizin'in ve uluslararası indekslerin kendi listelerinden kontrol etmeniz gerekir.

Google Scholar da web'de bulduğu akademik görünümlü belgeleri otomatik toplar; kalite denetimi yapmaz. Predatör dergilerdeki makaleler de Scholar'da çıkar, hatta atıf alır. "Google Scholar'da indeksleniyoruz" ifadesi, bir dergi için kalite göstergesi değildir; bazı predatör dergiler bunu bir ayrıcalık gibi sunar.

Bir davet e-postası nasıl okunur?

Tipik bir predatör daveti birkaç ortak özellik taşır: hitap aşırı övgülüdür ve adınız yanlış ya da eksik yazılmıştır; daha önce yayımladığınız ve alanla ilgisiz bir makaleye atıfla "çalışmanızdan çok etkilendik" denir; son başvuru için birkaç günlük bir süre verilir; dergi adı tanınmış bir derginin adına çok benzer. Bu e-postalardaki bağlantılara tıklamak ya da yanıt vermek, adresinizin daha fazla listeye eklenmesine yol açabilir.

Göndermeden önce adım adım dergi kontrolü

1. Dergiyi bulduğunuz yerden değil, indeksin kendi listesinden arayın; ISSN ve web adresini karşılaştırın.
2. Derginin hakem süreci, ücretleri, telif ve açık erişim politikalarının sitede yazılı olup olmadığına bakın.
3. Editör kurulundan birkaç kişiyi kurum sayfalarından doğrulayın.
4. Son sayılardan birkaç makale açın; DOI'leri çalışıyor mu, nitelik yeterli mi?
5. Alanınızdaki deneyimli bir meslektaşa ya da danışmanınıza dergiyi sorun.
6. Kadro ya da doçentlik için yayın yapıyorsanız üniversitenizin atama kriterlerinde ve alanınızın doçentlik şartlarında bu dergi türünün sayılıp sayılmadığını kontrol edin.

Dergi seçiminin genel ölçütleri için akademik dergi seçim kriterleri, gönderim adımları için makale gönderim süreci maddelerine bakabilirsiniz.

Yanlışlıkla predatör dergiye gönderdiyseniz ne yapmalı?

Henüz yayımlanmadıysa vakit kaybetmeden derginin e-posta adresine yazılı geri çekme talebi gönderin ve bundan sonra makalenizi yayımlamaya izin vermediğinizi açıkça belirtin. Telif devri sözleşmesi imzalamadıysanız ve ücret ödemediyseniz elinizi güçlendirir; ücret ödemeniz istenirse ödemeyin. Bütün yazışmaları saklayın.

Makale yayımlandıysa yine yazılı geri çekme isteyin; dergi yanıt vermeyebilir. Bu durumda yeni bir dergiye gönderirken editöre süreci açıkça anlatın; bazı editörler durumu değerlendirmeye alır. Hiçbir koşulda aynı çalışmayı durumu gizleyerek başka yere göndermeyin; bu, mükerrer yayın sorununa dönüşebilir. Ortak yazarlarınızı her adımda bilgilendirin.

Davet e-postalarını yanıtlamadan silmek en güvenli yoldur. Gerçekten ilgi çekici bir davet gelirse dergiyi e-postadaki bağlantıdan değil, indeks listesinden bulup oradaki adres üzerinden ilerleyin.

Kaynaklar ve resmî bağlantılar

- TR Dizin
- Üniversitelerarası Kurul (doçentlik başvuru şartları)
- Yükseköğretim Kurulu (atama ve yükseltme kriterleri, yayın etiği)
- DOAJ: Directory of Open Access Journals
- Think. Check. Submit.

Etiketler: #Etik #Makale #Predatör Dergi #SCI

YDS/YÖKDİL barajı akademik kariyerinizi engellemesin. Zafer Hoca kursları: zaferhoca.com.tr/magaza